

GAZETTA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca',
Foia', candu concedu ajutoriale. — Pretiul:
anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$, 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl.
pe unu anu seu $2\frac{1}{2}$, galbini mon. sunatoria.

Anul XXXIX.

Se prenamera la postele c. si r., si pe la
DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr.
Taci'a timbra a 30 cr. de flicare pu-
blicare.

Brasovu 10 Decembre 28 Novembre

1876.

Pamentu séu Chartei?

(Cestiune din sfer'a economiei nationale.)

(Capetu.)

II. Acela care voiesce se decida in dilele noastre cu óresi-care certitudine si liniște sufletescă intre valórea proprietatii de pamentu si intre a obligatiunilor de statu, ori industriali, trebuie se fia nu numai bunu agronomu si agricultoru practicu, ci se aiba si cunoșintie finanziarie atatu theoretice, catu si practice asia, in catu se nu'i remaie ascunsse maiestriile, cabalele si tóte acele apucaturi dela bursa, intru nimicu scrupulóse, cu care se facu imprumuturi, se emitu obligatiuni si actiuni mai virtosu in capitalele imperiului nostru, apoi in piacale cele famóse cá Francofurtu, Hamburg s. a. Doctrinale de economia nationale, care se audu de pre catedrele professorilor dela universitat, nu prea convinu plutocratiei, nici legiunilor de speculantii fora conscientia si nici la acei barbati de statu, cari nu se ajungu cu veniturile statului, ci o ducu cum se dice, din mana in gura, de joi pana mai apoi. Cei cari amu traitu sub sisthem'a dintre 1850—59 ne mai aducemu bine aminte de cuventele memorabile ale nefericitului ministru Bruck, carui i se impăta intr'o di, ca prea confrage imprumuturi dese si mari si prea lasa cá se tiparéscă bilete de banca preste sumele prevediute in lege *). „Taca-ve gur'a“, le respunse densulu facundu o fisionomia forte seriósa, „valórea banilor este lucru celu mai relativu si mai illusoriu din lume. Adeverat'a valóre in lumea acésta este labórea, munc'a. Ingrigli voi cá poporulu se fia totu-deauna ocupatu, se aiba de lucru; de ací incolo ce ve pasa vóue cu ce moneta'lu voiu platí eu; destulu cá se amu eu creditu la ómeni si ómenii unii la alti. Vedi eu bine cá si voi, ca acestu biletu de banca (Banknote) séu biletu de statu (Staatsnote), pe care stă tiparit 1000 fl. nu are valóre intrinsecă nici de doi cruceri; déra eu cu aceste cateva risme de chartheia ve facu vóue de es. cali ferate in valóre de unu miliardu, ca-ci prin ele dau valóre labórei“.

„Déra candu s'ar' intempla se-ti perdi credi-
tulu domnule ministru, dumneata si statulu, atunci
cumu va fi?“ ilu intrebarea ceilalti.

„Atunci statulu va remanea cu calile ferate si
laboratorii, comerciantii, agricultorii, industriarii,
déca au avutu minte sanetósa, voru remané cu ceea
ce-si voru fi cumparatu in obiecte, mobiliarie si im-
mobiliarie, precum si cu scienti'a ce-si voru fi ca-
stigatu“, fù replic'a lui.

„Déra cineva totu trebuie se pierdia in casulu
unei devalvatiuni?“

„Neaparatu ca voru perde aceia, cari voru fi
avendu chartheile in mana, si se voru consola cu
interesele luate pana in diu'a catastrofei“.

Ecce theorii de economia politica. S'au ocu-
patu óre romanulu pana acilea de unele cá aceste?

De ací incolo fulgeratórisle cuvinte ale dlui Schmerling pronuntiate in senatulu imperiale la Martiul 1873 ne mai suntu la toti in memoria próspera, ca-ci prin ele se dete lovitur'a de gratia

*) In legile de bani si in praxea bancelorul solide se observa regul'a, ca se emita note numai in valóre patrata pre catu este avereia loru efectiva in metalu. Ce vei dice inse vediendu note de 12 ori mai multe?!

la tóte speculatiunile spurcate din statulu acesta, dupa care urmă indata la Maiu acea catastrofa finantiale cutremuratória si teribile, de care imperiul nu scapă nici pana in diu'a de astadi si care róde mereu cá unu verme scârnau la poterile poporului, prefacundu prosperitatea in calamitate si ruina prin nulificarea totala a creditului, pe care Bruck cá fostu comerciante in Triestu, inainte de a fi ministru, pusese atata temeu, éra dn. Schmerling si consocii sei se decisera a curatí atmosfer'a de ele. —

Magnatii Transilvaniei infrunta neincetatu pe dn. Kerkápoli din cauza, ca pe candu era elu ministru 'lu reflectara la impregiurarea, cumu proprietarii de aici saraceșu mereu si 'si vendu mosiile la altii, éra prin acésta elementulu maghiaru din Transilvani'a in locu de a castiga si a se intarí, perde neincetatu din poterile sale, la care densulu le respunse in manier'a sa violenta dascalésca: „Nu face nimicu, tiér'a nu perde nimicu, voru cumpara mosiile altii si contributiunile se voru platí“.

Reu dore acelu respunsu pe proprietarii nostri, si cumu se nu'i dora? Ei cari inainte de 1850 fusesera ingraditi asia de bine cu legile feudalistice; ei cari aparati de legea aviticitathei, necumu se o pérda, déra nici ca'si potea vende cuiva mosi'a „fara invoreia Corónei“ cu drăgu'tu de hereditate, ba nici nu o potu zalogi decatú numai conditionatú, cá fetiorii loru séu alti consangeni se o pótua luá indereptu si se arunce in strada pe zalogitoriu, déca 'i voru poté nnmera sum'a pe care era zalogita; ei cari se laudá, ca si stelele, care stau deasupra mosiei, suntu totu proprietatea loru, — acumase se védia insultati „de catra unu dascalu dela Sárospatak ori Késmárk in modu asia brutal“.

„Aceste suntu fructele uniunei? striga densii intramaratiunea sufletului loru“.

Déra magnatii mai facura inca si uuu altu calculu *), care se asemenea in catuva cu celu scosu in a. 1862/3 de gubernulu lui Schmerling cu scopu de a se informa dupa date authenticë despre cantitatea de teritoriu ce se afia in proprietatea locuitorilor Transilvaniei classificati dupa naționalitatea genetica, romani, maghiaro-suci si germano-sasi. Ce invetiamu din acestea? Invetiamu aceea ce in acésta epoca a nostra scie tóta lumea ceealalta, ca compatriotii nostri maghiari si sasi, acumá cá si inainte de 1848, cá si in toti seculii de candu petrecemu impreuna, intre conditiunile essentiali ale existentiei si prosperitathei loru nationale punu la loculu si rangulu antaiu conditiunea de a possede pamentu catu se pote mai multu din teritoriulu tierei, si déca s'ar' poté, chiaru si intregu intregulegiu. Aceste nu suntu imaginatiuni, ci suntu adeveruri pipaite si probate, vediute pe fia-care di de inaintea ochilor, in catu noue ni se pare de multe-ori, ca ar' fi de prisosu a le mai spune romanului, candu le potu sci si baiatii sateni, pe cari'i ducu parentii mai antaiu la scól'a dela orasiu. Confiscarea de averi immobili a fostu considerata totu-deauna alaturea cu capulu, si adesea mai dorerósa decatú chiaru perderea vietiei.

Móre multu mai greu acela, care scie, ca dupa-ce fù spoliatu de mosia, soci'a si copiii sei remanu

fugari pe pamentu, decatú acela, care 'i lasa in cas'a si proprietatea unei averi sigure.

Cele mai multe si mai furiose belluri s'au portat in lume pentru ocupare de pamentu, adeca de patria, séu cumu se esprimu chronicarii nostrii, de mosiia, ca-ci ei, bunii betrani, numia patri'a mosiia. Si in adeveru, ce sensu potu se aiba cuventele patria, patriotu si patriotismu fora proprietate de pamentu, fora mosii séu realitati, precum dicu literatii sasi? Pentru celu ce possede numai bani, patri'a sa e mai multu in punga, pentru nomadu e cortulu si turm'a sa, chiaru profesionistii, déca nu are si proprietate de locu si casa, patri'a lui e concentrata mai multu in uneltele si déca vrei, in scienii'a sa, cu care se muta acolo unde'i convene, déca'i merge reu aici. Au scitu forte bine ce facu aceia, cari in seculii trecuti au legiferat de nenumerate ori, ca in cutare tiéra, cutare natiune séu classe de ómeni se nu'si pótua castiga in veci proprietate de pamentu, adeca pentru-cá se nu pótua dice nici-odata, ca patri'a este si a loru, ca ei inca suntu comproprietari ai patriei. Au fostu timpuri, nu asia departe, in care nu te suferiea nici macaru se-ti faci undeva baserica si anume baserica de pétra cu nici-unu pretiu din lume, pentru-cá nu cumu-va sub titlu de religiune se'ti formedi dreptu la patria *). Déca nu aveai baserica, 'ti lipsiea si cimiteriu, si atunci unde era se-ti asiedie veduy'a si orfanii tei osemenele tale, patri'a ta unde era?

Candu au venit poporulu maghiaru, Ddieu scie din care parte a Asia, ca elu nu scie nici pana astadi, gonitu si scosu din tiéra in tiéra de catra alte popóra barbare pana in Russi'a meridionale si mai pe urma pana in Panoni'a, dupa multe alergaturi si predi facute prin tierile europene, precum facu tóte popórale nomade, mai pe urma batutu si de acolo, au cunoscutu abiea, ca foră patria fixa si stabile trebuie se dispara nesmentitul de pe faci'a pamentului, precum au disparutu nenumerate alte popóra. Prin ce midiulocu, prin ce far-mecu se sustienù acestu poporu pana astadi? Prin sciintia, industria, corabiere, comerciu de siguru ca nu, ca-ci aceste nu-i suntu date nici dela natura, nici dela educatiune. Asia elu a fostu in stare de a se mai sustiené numai prin possessiune de pamentu, cultivatu bine reu, prin sine séu prin altii, destulu ca s'a sustienutu.

Déra poporulu romanescu? De o miie de ori iau arsu si predat barbatii satele si orasiele, iau dusu adese si turmele de vite, déra pamentulu, mosiile, patri'a n'au potut'o incarcă pe cai, camile si cara, ea a remas a romanilor, si astadi se numesce Romani'a.

Noi romanii din Transilvani'a ne versaramu scumpu sangele nostru in 1784 si 1848/9 mai multu numai pentru dreptulu de proprietate immobile, pentru că se avemu si noi patria, mosia, se nu mai firmu „tolerati usque ad beneplacitum principis et regnilarum“ si acumă se ni-o schim-

*) Din mii de exemple memoram aici numai pe celu de pe Campia din dilele lui Grig. Majoru cu „Asia'ti trebue tie domne etc.“, pe cele dela Siepte-sate scrise de br. Bl. Orbán, pe celu din Medeasiu dela 1820—22, pe celu dela Valcele (Elüpatak) dela 1844/5. —

bamu cu charhei de a le speculantilor dela bursa.

Se fia bine intielesu, ca cu aceste observatiuni a le nôstre nu voimu se detragemu nimicu din valoarea justelor observatiuni ale dlui Titianu; dera tocma asia ne place a crede, ca fruntasii poporului nostru voru purcede cu prudentia si circumspectiune mult mai apriga, de catu se pota cadé asia usioru in vreo cursa din cele indigitate de ds'a cu multa cunoscintia de lucru; era disordinea in care se afla cestiunile agrarie in Transilvani'a, nu ne poate descuragia intru nimicu, ca-ci acesta seu de voia seu de sila, mai curendu seu mai tardiua inceta; era de nu, atunci totu atata, inca nu amu ingrasiatu pe speculantii si samsarii dela bursele Vienei, si in fine: Fata viam invenient.

Brasovu 10/12 1876. Din mai multe tienuturi romanesi primim plansori spre publicare, cumca organele administrative limiteaza dreptulu de carciumarit u si in cele 3 luni, care prin legile Aprobatali si patent'a imperiale suntu rezerveate numai fostilor obagi.

Noi amu mai spus'o, si acum inca o repetim, ca este forte bine a informa si opiniunea publica, dera scopulu numai asié se poate ajunge, deca respectivelor comune voru pasi pe calea legii, precum s'a aratatu unu casu in „Gazeta“ nr. 84. Tote otaririle organelor administrative suntu numai provisorie, pana candu tribunalele voru decide asupra dreptului in sensulu § 86 din patent'a din 1854. Si bagati bine de sama, ca adi mane se va aduce lege pentru rescumpararea dreptului de carciumarit. Dece nu se va limpedi dreptulu fostilor obagi pana atunci, apoi veti fi siliti se platiti rescumpararea dupa status quo — care in tiéra intréga va face o deosebire de vreo cateva milioane.

Disarmonia intre ambele ministeria dualistice in causa dualisarii bancei, se face totu mai acuta. Ministrui cislaitani veniti in Budapest pentru invoiela cu regimulu maghiaru in caus'a bancei tienura 3 dile conferintie, cu tote aceste se reintósera fora resultatul de cointielegere; ca-ce ministri austriaci au respinsu statutulu de banca, er' maghiarii lu aparara ca pe o dogma cu care voru a sta seu a cadé. Tote incercarile Mai. Sale imperatului si regelui spre a midiuloci unire intre ministri remasera fara efectu. Mai. Sa va binevoi a se reintorce in Viena in septeman'a acesta si va lua in mana deslegarea acestei cestiuni de banca dualistica, precum si dualismulu intregu cu prelungirea seu modificarea celor de modificatu.

Intr'aceea diaristic'a maghiara si adresele dela orasie catra Tisza lauda tienut'a lui ascurandulu de votulu si sprijinulu loru. Austriacii ar' vré amanarea acestei cestiuni inopertune tocma acum, candu amenintia si caus'a orientale, inse maghiarii tocma voru se se folosesc de strimtoririle presente, ca se reesa planulu loru.

Dela diet'a din Budapest memoramu, ca in sed. din 4 Decembre se totu mai continua desbaterea bugetului min. de culte si instructiune publica, cu care ocasiune se aduse inainte, ca libertatea religioasa trebue se fia sanctionata prin lege, asemene si regularea cestiunei matrimoniali (casatoriei), intr'oducunduse casatori'a civile; acesta se aplaudá, inse numai de stang'a extrema. —

D. dep. Sigismundu Borlea se plange ca regimulu nu intende nici unu ajutoriu poporimei romane pe teremulu scolaru, ma si deca vrea ea cu spesele sale a redica scole, regimulu nu concede a se numi acele institute confessionali; ministrul tramise docenti in parti romanesi, cari sciu numai maghiare, si deca se face recursu in contra'i, respectivii se accusa ca au conturbatu pacea publica; si in fine respinge primirea bugetului, si dupa ce cuventă pentru bugetu min. Trefortu, se inchia siedintia.

In cas'a de susu se pertractă proiectul de lege pentru acoperirea speselor administratiunei comitatelor pe anulu 1877 si pentru intregirea art.

de lege XXXIII. 1873 si ambe se primira fara desbateri.

Afara de dieta se tienu mereu conferintie preste conferintie. Solulu Angliei Sir Buchanan, alu Germaniei, c. Stolberg, alu Rusiei de Novicoff venira aici, abuna sama er' pentru a conferi cu min. de externe austro-ung., care se afla acolo, si acesta inainte de conferint'a europeana din Constantinopole, ca se se informeze si in persona despre politic'a austro-ung. facia cu cestiunea orientale.

— Pre candu despre o parte se respondesce scirea, ca armistiul se va prelungi pana catra diumetaea lui Ianuariu 1877, pe atunci se scrie de alta parte, ca Serbi'a e er' gata la reinceperea resbelului; er' Russi'a are concentrate in Bassarabi'a 6 corpuri de armata activa, si ca supremul comandante m. principe Nicolau a sositu in 5 Dec. in Chisineu si vré a trece preste granita Romaniai in Turci'a, spre care scopu s'ar' fi stipulat cu regimulu romanu una invoiela pentru trecerea armatei russe in Bulgari'a cam pe la diumetatea lui Decembre. Russi'a a si formatu glotele in Basarabi'a si in totu sudulu seu, dela 25 pana la 40 de ani toti suntu insirati in lini'a glotelor. Bulgarii si anumitu comitetul loru centrale din Bucuresti tramsira una adresa la imp. rusu Alexandru, in care'l roga se i scape de jugulu celu de 500 ani alu sclaviei, ca ei bulgarii toti suntu gata a se rescula si a urma dupa voint'a liberatorului loru prin orce pericile, si la orce lupte.

Turci'a mai capata inca unu dusmanu. 8000 Miriditi din Albani'a de nordu luara arm'a, proclaimandusi de principe pe Prenk, care abia mai eri scapase din prinsorea din Constantinopole. Nichit'a princip. Montenegrului attrase pe Prenk, ca se lupte impreuna, si Turci'a trebui se tramita si in contra miriditilor armata de nizami.

Din Germania Berlinu 5 Dec. se telegafeza, ca Bismark respondiendu la interpellatiunea lui Richter, dice in diet'a imperiale, ca Russi'a nu pretende alta placere dela Germania, decatu, ca se conlucrare la conferint'a viitora diplomatica pentru imbunarea pusetiunii crestinilor in Turci'a. Imperatulu germanu si natiunea germana vreu cu tota placerea a'i intende man'a, si sprijinulu acesta alu nostru e afara de orce intrebare. Dece conferint'a va decurge fara resultat, procederea bellicosa a Russiei e verisimile. Iar' paré reu, candu interpellatiunea asta ar' vré imparechearea cu Russi'a. Pana candu inse elu sta pe loculu celu occupa, nici candu nu le va succede a ciasuna vreo ruptura in amicitia de suta de ani cu Russi'a, intemeiata pe istoria. Alliantia celor trei imperatori -si meriteza pe deplinu numele si ea susta si va susta. Si cu Anglia au relatiuni amicabile de suta de ani. „Problem'a nostra in cestiunea orientale, dice Bismark, „e a midiuloc, pe catu potem sustinerea pacii. Situatiunea pentru noi nu cuprinde cestiunea de resbelu, totusi e lipsa cea mai cercuspecta tienuta. Trebuie se ne pastram bunele relatiuni catra poteri si numai atunci vomu passi activi, candu va veni in periculu vreunulu din amicii nostri. Tote ostenelele nostre suntu indreptate acum a localisa resbelulu prin binevoitoria nostra pusetiune facia cu poterile. Credeu ca despre differintiele intre Russi'a si Anglia va urma una cointielegere. —

Totu asemene vorbise Bismark si intr'o serata a parlamentaristilor si din cuventele lui deduce diaristic'a europeana, ca politic'a Germaniei nu mai e politica returnatòria, ci conservatòria si prin maniei numai e politica returnatòrie, ci conserva urmare, ca Germania are interesu la consolidarea, si la stabilirea Austriei. Asia, deca conferint'a poterilor va remane fara resultat, atunci Russi'a si Austria voru pasi active dupa Bismark in Turcia, resbelulu se va localisa, si Germania va sari in ajutoriu aliatilor sei numai in casu de periclitare. Diariile „Times“, „Allg. Ztg.“ s. a. prima cu applausu cuvintele lui Bismark, si acum,

ca vorbi in parlamentu totu asia, impressiunea fi favoritoria midiulocirei intre poteri la coin legere unanimi. Numai de nu se va deoc localisarea resbelului prin capritiele fortunii.

Romania.

Unele diaria straine dicu, ca in Romani'a se intempla nimicu nou, in acelasi timpu insele publica faimele cele mai cornurate din tiera. Dece cuventulu nou ilu va explica ci in sensulu rabinului Ben-Akiba, atunci nicairi e nou nimicu; era deca vomu vorbi ca omenii ca rabinii, atunci in Romani'a se intempla de lucruri noue de importantia immensa; atata nu ca romanii suntu camu dracos, nu prea lega nurile loru de nasulu corespondentilor, acestia batu campii alergandu dupa faime góle, cu indópa diariile concitatianilor nostri german maghiari, pentru ca mane se le demintia totu.

Lectorii nostri -si voru aduce aminte de ca in vîra trecuta ii rogaramu, ca decatu se s dupa atatea faime incrucisiate, mai bine se nu ci deocamdata nimicu. Aceasta era pre candu se blicasera cele doue memoriale inaintate de d. M Cogalniceanu catra cele siepte poteri. Sciti cu -si batea jocu de ele in Vien'a si B.-Pest'a. bine, écca lucru nou: acele memoriale n'au espiraci ele se voru lua la discussiune forte serioasa conferint'a europeana. Ce, cumu, de unde pa unde? Écca cumu? Cestiunea se va pune si trei se se puna netedu asia: Este Romani'a stane neutrale seu nu este? Pana ce Europa va resolvá acesta cestiune celu pucinu pentru vitoriu, la alte cestiuni nici ca poate se tréca. Principiul neutralitatiei Romaniei -lu pusera poter in tractatulu dela Parisu din 1856 si in convintiunea din Aug. 1858, prin care se regulasera catuva relatiuni Romaniai catra Pórt'a otomana pe temeiul vechilor tractate bilaterali, dera de nitiune precisa si justa a neutralitatiei romane au uitatu se-i dè. Din acesta lipsa a definitiun de neutralitate se nascuta estimpu cateva neinti legeri grave chiaru intre poteri. Romani'a este autonoma? Este. O're si statu neutrale. Ací unele cabinele dicea da, altele nu. Cele care sustinea neutralitatea Romaniei, trebuea fie consecente, se-si completedie argumentatiunea logica adaugandu: Ergo, Romani'a trebuie se se bat cu Russi'a si se nu o sufere a trece cu armat'a pterritoriulu seu. Cele care dicea nu, trebuea era se fia consecente si se adauge: Ergo, dece Romani'a nu este statu neutrale, elu este vasalu, primulare Russi'a poate vorbi si acum curatul ca in 1853: „Pana candu Pórt'a otomana nu va face pov'a mea, ocupu Romani'a si o tienu de gagiu“ era Pórt'a se-i respundia: „O voi occupa mai anaiu eu, ca este parte integrante a imperiului meu.“

— Écca unde au ajunsu discussiunile din vîra trecuta; écca esplacatiunea, de ce nu vedi pe nici unu cabinetu imputandu Romaniei, pentru ce stă se deschida armatei russesci portile sale ca se tréca prin ele. Diariile Angliei si ale Franciei incepura a cunoscute abie acuma falsa situatiune politica, in care lasasera cele siepte poteri mari pe Romani'a; de aceea ele ceru chiaru in interessulu pacei generale, ca conferint'a acesta ce se aduna la Constantinopole, seu ori-care alta, ori chiaru unu congresu european, se dea neutralitatiei romanesi definitiune precisa si ce e mai necessaru, garantia absoluta, ca nici unu statu se nu mai pota calcá territoriulu romanescu cu armata hostile in nici unu casu de conflicte politice si bellice. Pre catu timpu nu se va intempla lucrulu acesta in modulu celu pronuntiatu de catra Europa intréga, va remane totu deauna lacuna pericolosa in sistem'a politica a staturilor europene. Séu neutralitate absoluta, garantata de Europa, seu rotundirea statului romanescu pe unu territoriu indoit mai mare decatu lu are pe celu de astazi, pentru ca reforziatul se poate resiste la orice invasiune din afara. Altu es-

pediente nu este. In situatiunea de astazi România nu are se alăuga decat una din două, adica său se se bata ea singura cu Russi'a și vecinii se stea că spectatori passivi, ceea ce ar fi curata neburia din partea României, său se intre in confederatiune cu aceeasi Russi'a, ceea ce poate se fia unu desastru pentru romani si periculu invaderatu pentru Europa'. In momentele de facia lucrulu stă asia, ca déca Pórt'a și conferent'ia voru satisface tōte dreptele cereri ale României cuprinse in memoriale și déca ea va scapa pentru totudeauna de chicanele Portei otomane, România va observa neutralitatea cei va garanta Europa'; déca nu, se va vedé necessitata a-si uvi armele sale cu armele russesci, spre a-si apără si asigură drepturile sale de stată neutrale suveranu facia de Turci'a. Din a-ceste pote pricepe oricine, pentru-ce România face aceste mari sacrificie prin armare generale, precum in acesta tiéra nu se mai vediuse de aproape trei sunu de ani. Acum său niciodata! dice totu adeveratulu romanu in România si e gata de a face orce sacrificie, numai se-si vedia positiunea politica si nationale a tierei sale limpedita, chiarificata si scutita de atatea esplcatiuni sofistice.

Diariele straine voiesc a sci, ca D. Ioanu Ghica, care inainte cu 1 luna fusese in missiune extraordinaria la London, n-ar' fi reesitu cu convintiunea comerciala. Lasati se scrie ele ce le place ca neci cunoscu scopulu missiunei neci resultatele. Conexiunile d. I. Ghica cu barbatii de statu ai Angliei suntu vechi, date'za de inainte cu 20 si 30 de ani.

Sinuciderea renumitului bancariu Iacques Poumay, fōstu mai nainte consul belgianu in Bucuresc, a cutremuratu fōrte tare piati'a comerciala a Capitalei, care si asia suferiea de mai nainte. Perderile sunt enorome, ele taia la millione de franci.

Dupa intorcerea dela visitatiunile corporilor de armata M. a. Domnitorulu si Dōmn'a binevoira a da in onorea d. Debain, "cuoului agentu diplomatic si consul generalu alu Franciei unu prandiu straluciu, fiindu invite preste 50 persoane din fruntea societatii romanesci, 3 ministri, senatori, presiedinti, consiliari la iu. curte, directori, secretari colonelii regimentelor din capitale, cum si d. agentu dipl. alu tierei la curtea Vienei, cei casetori cu sociele loru. In alte tempuri mese de a-ceste nu ar' ave mare insemnafate; astazi e cu totulu altu ceva, astazi insémna, ca Franci'a este pentru România tōtu aceea, care fusese sub Napoleonu, si ca principale Carolu I si romanii cunoscu bine situatiunea...

Beti'a in Galiti'a.

Acestu vitiu omoritoriu, care domina in Galiti'a, au ajunsu a fi de proverbiu si de exemplu spaimantatoriu la alte popoare. „Betivu că unu rusniacu“, „betivu că unu léchu (polonu)“, „vinarsu jidovescu de Galiti'a, de tiér'a lesiescă“, suntu expressiuni cunoscute in imperiulu austriacu că si in Russi'a. Dera si jidovi suntu relative mai multi in Galiti'a decat in ori care alta provincia. Beti'a e intinsu si in Ungari'a, se intinde si in Transilvani'a; Galitianii inse intrecu pe tōte celelalte popoare in betia. Aristocrati'a polona, iubitória de luxu, despotica si lacoma preste mesura, si-a cauzat de candu este ea numai folosele momentane, éra de viitoru nu 'ia pasatu. Ur'a dintre minoritatea polona si majoritatea ruthena a implinitu restul. Politic'a traditionale a boierimeli polone inca fusese in tōte timpurile: a sbé, a incorporă in sinei pe toti individii si pe tōte familiile mai alese, mai vigorosé si destekte din elementulu rutenu său russinu, éra pe poporu a-lu tiené lantiuitu in cea mai grósa nesciintia si barbaria, a-i pune mii de pedece intru cultivarea limbei nationale, a cauta tōte midiulcele, pentru-că pre catu numai se poate, numerulu rutenilor se se micsiorede. Unu midiulocu din cele mai efficaci spre acelu scopu a fostu totu-deauna propagarea betiei prin inmultirea vinarsarilor boiereschi, date mai tōte in manipulatiunea jidovescă. Altu midiulocu mai era introducerea prin fortia a ritului r. catholicu, pre-

cum introduc in dilele nōstre russii ritulu greco-orientale totu prin fortia brutale, colo spre a polonisa, dincōce spre a russifica. Alu treilea midiulocu a fostu infundarea milioru de ruteni la regimene in servituu asia dicundu pe viétia, precum se intemplă pana pe la 1836, si de alta parte scutirea polonilor „că se nu sierbésca némtiului“, cu alte cuvante, se nu péra in belluri. Adeca tōte asia, precum era de es. si in Transilvani'a, precum unele lucruri mai suntu si in diu'a de astazi.

In urmarea betiei propagate că inadinsu, cu scopu infernale preguetatu, populatiunile galitiene au ajunsu la saracia si degradare fabulosa, care se poate asemēna numai cu a tierilor spoliate de turci; generatiunile (rassele) au decadiutu intru atata, catu statulu a inceputu a simti mare lipsa de individi buni pentru servituu militariu. Déca din Carinthi'a si Carniol'i abiea mai potu scôte recruti, fiindu-ca cei mai multi suntu cretini (gusiati), apoi numerulu individilor nauci, hebeuci, schilode, stricati la peptu, orbi, din cauza betiei parentilor si anume a starii de betia in momentele conceptiunii, este totu asia de mare in Galiti'a.

Acesta stare desperata si totuodata infama a lucrurilor aduse in fine chiaru pe gubernu si pe legislatiunea Galitiei la ide'a că se compuna una legă in contra betiei, care se puna pedeaca demoralisarei si esterminarei generale. Asia déra ceea ce nu se facu in una seculu din humanitate, se face acuma in interesulu statului. Ce rusine, numai déca o ar' cunoscere macara acuma, candu mortalitatea in Galiti'a a inceputu se ié de cativa ani proportiuni atatu de teribili, in catu disparu comune intregi prin móerte din betia. Coruptiunea merse asia departe, in catu poporulu dă obligatiuni si politie pentru datorii de carciume, care apoi cresc in proportiuni gigantice prin prolongatiuni si adaugeri de dobandise cele mari exorbitante asia, catu spre es. din 20 fl. in trei ani se face miia! Proiectul de lege in essentia coprinde unele că aceste:

Cei ce se voru afila beti in carciume său in alte locuri publice, său cari voru imbetă pe altii, se sufere inchisore dela 3 dile treptatu pana la 3 luni, său se platescă glōba pana la sum'a de 50 florini. —

Aceiasi pedepsa ajunge pe carciumarii betivi si pe toti aceia, cari vendu beaturi spirituose la persoane minorenne.

Datorile facute pe beaturi nu potu fi executate prin judecata, pana candu persón'a debitória nu va fi platitul alte datorii mai vechi.

Obligatiunile si hypothecele date pentru datorii de beaturi spirituose nu au nici-o valoare, precum nici garantiele (chezasiile).

Celu care va insiela prin dejocarea legei, va fi pedepsit cu prisone pana la 2 luni, său cu amenda in bani pana la 200 florini.

Celui ce va fi fostu pedepsit intr'unu anu de trei-ori pentru betia, ei va fi oprit de a mai merge la carciuma pe unu timpu anumit.

Carciumarilor calcatori ai acestei legi li se voru inchide carciumele. (Dupa mai multe diarie).

Lege că acesta ar' prinde fōrte bine in Moldov'a, in Transilvani'a, candu acesta ar' mai ave legislatiune propria si preste totu in Ungari'a.

Pentru că publiculu romanu si cu deosebire comunele fundului regiu, comproprietarie la avearea universitatii sasesci si a celoru siepte judecie se poate fi pre deplinu informate despre activitatea deputatilor romani, cari au participatu la siedintele universitatii din Novembre a. c. despre atitudinea loru facia de conclusele nedrepte ale majoritatii sassesci, damu locu aici votului separatu alu deputatilor romani, si pentru mai buna orientare avisam pe on. cetitoriu si la reportul nostru publicat in nr. 68 din a. c. alu „Gazetei“ cu privire la acestu obiectu:

Votulu separatu

„alu deputatilor romani Dr. Stefanu Pecurariu, Iacobu Bolog'a, Elia Macelariu, Ioanu Hani'a, Dr. Avramu Tincu, Ioanu Russu, Visarionu Romanu, Iosifu Orbonasiu si Dr. Popu.

Onorabila Universitate!

In contr'a concluselor universitatiei din 6 Novembren 1876 predam din motivele espuse urmatorulu:

Votu separatu.

Articolul de lege XII din a. c. dispune in §-lu 3 si § 4 ca avearea celoru 11 cercuri ale fun-

dului regiu catu si ale 7-lorj judecia este exclusivu menita numai spre scopulu de cultura si numai spre acestu unicu scopu este universitatea că „eforia culturala“ indreptatita de a intrebuinta aceasta avere.

Asemenea dispune totu acestu art. de lege in §-u ca proprietatea averei remane prin acést'a lege neatinse.

Din aceste două momente legali adeca: scopulu averei si proprietatea averei urmează cu necesitate logica, că elaboratulu adusu la conclusu de catra majoritatea universitatiei in siedintele din 6 Noembrie a. c. este unu actu.

Antau necoresponditoru scopului si alu doilea necoresponditoru dreptatiei. Necoresponditoru scopului de cultura este acestu din cauza ca la resolvarea cestiunei de cultura a poporului din fundulu regiu eschide in privint'a teritoriala fara de nici unu motivu si in modu neresponsabilu o suma insemnata de comune din teritorulu fundului regiu, cari au apartinutu de secoli si apartinu si in presente la acestu teritoriu precum de exemplu tōte comunele asiā numite ale scaunului Saliste, Talmaciu si a Branului.

Aceste comune cari stau tōte langa său in giurulu celoru două cetati priucipali ale fondului regiu Sibiu si Brasovu se potu cu atatu mai putin amputa, cu catu nu se poate unu corp dismembră de organele sale, ce i sustieni vieti'a.

Referintele intre aceste cetati si comunele loru suntu atatu de strinse, incatu se conditioneaza un'a prin alt'a; din productele sateanului se inavutiesce cetatianulu si inainteza ambii.

In a dou'a privintia este acelu operatu totuodata si nedreptu, ca-ci precum in privint'a teritoriale, asemenea eschide si din acele comune prime in acelea 11 cercuri electoralni statorite in conclusulu majoritatiei, pre cea mai mare parte a proprietarilor in privint'a averei cu totulu dela proprietatea loru, luandu-se dreptulu de alegere ce l'a avutu pana acum'a, ca-ci conclusulu majoritatiei merge in §-lu 2 aline 3 alu operatului majoritatiei mai departe si eschide in fia-care cercu tōte comunele pana la numerulu de siepte, cari produc cei mai multi alegatori, dela alegerea comitetului electoralu.

Pre candu le detrage majoritatea in acestu modu drepturile proprietarilor din comunele rurali vine pe de alta parte totu acea-si majoritate in 10 aline 3 alu operatului si dă fia-carui alegatoriu din cetatile Sibiu si Brasovu, dreptulu de a alege doi (2) deputati.

Precum in privint'a acést'a asemenea se stergu apoi in §-lu 3 alu elaboratului tōte limitele dreptului, statorindu facultatea ca: in comitetulu electoralulu se se poate alege veri-cine din fondulu regiu fara privire, ca este respectivulu din acel cercu electoralu său nu.

Avendu in vedere scopulu mai susu amintitul de cultura pe de o parte si pe de alta parte a-cestu operatu maiestru de majoritatea universitatiei in tōte privintiele, se pare nu intentat'a realisare a cestiunei de cultura, ci mai multu numai o ironia la intrebuintarea averei spre scopulu culturei poporului.

Unu astfeliu de statutu, precum 'lu contiene operatulu majoritatiei, nefindu in folosulu culturei, asemenea nu poate fi nici in interesulu administratiunei, alu legislatiunei alu statului si in fine alu omenimei, alu dreptatiei, umanitatiei.

Din acestu punctulu de vedere avendu § 9 art. de lege XII din 1876 la mana ar' fi fostu on universitate mai multu chiamata de a-si pune urmatoreea intrebare: ca in ce legatura se stee legea electorală dietala cu avearea privata a sieptelor judecie si a celoru unspredice cercuri ale fundului regiu.

Repusulu 'lu ar' fi aflatu prea usioru, ca nu poate sta in nici o legatura cugetabila, precum nu sta cu avearea privata a individului singuratu, său a unei societati actionarie cari nu in virtutea legei electoralni, ci in virtutea si sanctitatea dreptului de proprietate, cari este chiaru si la noi prin constitutiunea tieri din anulu 1848 garantata, si folosesce proprietariulu avearea, si dispune asupr'a ei.

Asemenea suntu garantate totu prin constituutiunea tieri si cele-lalte drepturi usuale si bine castigate ale cetatianilor de statu, si acestea se potu cu atatu mai putin detrage prin dispositiunile noue locuitorilor din fundulu regiu prin legea electorală dietala asupr'a averei loru din cestiune lipsindu in teritoriulu fund. regiu atatu clas'a de

6meni privilegiata cu drepturi nobilitari catu si a celea posessiuni mari din comitate, prin care se se pota rectifica censulu enormu statoritu prin legea amintita. Afara de acésta o astfelie de scurtare si despoiere a proprietarilor de drepturile avute sta chiaru cu intregulu principiu alu constitutiei Ungariei in contradicere, dupa care desvoltarea constitutionala in Ungaria sta in latirea si in investirea cetatianilor de statu cu drepturi er' nu in cassarea drepturilor si celor avute, precum s'a facut in casulu de facia.

Propunerea adusa pe bas'a §-lui 9 alinea 3 din art. XII de lege ex 1876 este din motivele acestea pre deplinu justificata, precum si cam de alta parte conclusulu majoritatiei din siedintiele din 6 Novembre 1876 in punctele aretate pre deplinu de nepoliticu si nedreptu dovedit, ca-ci comunele si locitorii eschisi pe venitoriu dela proprietatea averei a sieptelor judetie si a celor unspre-diece cercuri din fundulu regiu au folositu si au exercitat acestea drepturi pana si in universitatea de facia alegendu-si si tiamitiendu deputatii loru prin adunarile scaunali.

Prin urmare facia cu impartirea teritoriala a tieri a fostu chiamarea numai de a statori form'a si modalitatea de alegere la universitate pre bas'a conditiunilor de alegere de pana acum de catra fostii alegatori er' nu de a scurta pre acesti din urma dela dreptul avutu de alegere, si acestea cu atatu mai vertosu cu catu conformu § 5. tes'a din urma a art. XII de lege din 1876 resolvirea intrebarilor de proprietatea averei nu se tiene de competint'a universitatii — si nici nu se potu resolvi prin operatulu asternutu de majoritate, ci totu acestea intrebari stau sub competint'a tribunaleloru, din care motivu nici nu poate universitatea a eschide pre nimenea dela dreptul avutu de pana acum si nici nu poate fi universitatea judecatoriu in caus'a propria, precum s'a intentat prin operatulu majoritatiei. Asa d' numai pe calea judecatoresca le compete tuturor partilor a-si aduce documentele si argumintele loru la valore, er' nu de a detrage unulu altui'a dreptulu avutu de alegere si exercitat prin adunarile scaunali de pana acum, precum se straduesce majoritatea universitatii prin operatulu de facia.

In fine adaugem ca acestu votu separatu se va aclude la protocolu si se se asterna inaltului ministeriu reg. de interne, ca din motivele aduse inaltu acela'si se binevoiesca a intari conclusele majoritatiei numai cu modificarile aduse prin minoritate.

Sabiu, 10 Novembre 1876. „T. R.“

Sabiu, 4/12 1876.

O rogare cordiale!

Adunandu mai multe date autentice din viati'a episcopului Aronu, si a Metropolitului Siulutiu precum si descrierea unoru intemplaminte memorabile din muntii apuseni, le amu concrediu illustrului, si binemeritatului barbatu alu natiunei D. Georgiu Baritiu cu rogarea, ca in forma de monografia se le publice. — Dupa mortea Unchiului meu Metropolitul Alecsandru s'a publicat in anu 1868 in „Federatiune“ unu articlu pre iuteressantu intitulatu „La amintirea Metropolitului Alecsandru“, acelu articlu contineea o epistola scrisa de Unchiul meu protopopului Iagianu pe la anu 1820; acestu articlu ar' fi pecatu se lipsiesca din monografia. — Eu, care amu fostu prenumerant la „Federatiune“ de la ivirea, pana la apunerea ei, m'amu adresatu la Redactiune, mi s'a promissu, d' nu mi s'a tramsu.

Rogu d' cu lota stim'a pre acei Domni din pre onoratulu publicu cititoriu, cari voru possede acelu articlu, ori pe acelu stimatu Domnu, care a compusu acelu articlu, se binevoiesca pe spesele mele a ingrigi de o copia din numitulu articulu si alu tramite Domnului G. Baritiu.

Iosifu Siulutiu.

Beclenu, 30 Novembre st. n. 1876.

Precum anuntiau in colonele pretiuitei „Gaz. Transilvanie“ nr. 70 1873, in 20 Sept. acelui anu s'a depusu petr'a fundamentale spre edificarea unei baserice romane gr. cath. in Teure. —

Acesta pomposa baserica gatanduse in diu'a

ss. arch. Michailu si Gabrielu la 20 Nov. a. a. s'a transpusu in usuarea creditiosilor respectivi — transmitdu concernintele episc. Ill. Sa d. Michailu Pavelu, pre canonico gremiale Rss. d. Michailu Sierbanu spre benedicerea ei, si a incredintatu chieile m. on. d. Michailu Fagarasianu preutulu localu. —

Inca in auror'a dilei senine acurgeau multimea trasurilor si a poporului din tote partile spre a luá parte la actulu solemn, care s'a si inceputo la $8\frac{1}{2}$ ore cu stramutarea ss. odore din scol'a, unde s'a tienutu sub decursulu edificarei. La cultulu divinu in baserica era multime de poporu. —

Dupa terminarea cultului divinu efectuatu prin Res. d. M. Sierbanu, canonico ca pontifice cu asistenti a m. on. dd. G. Tecariu prot'a Beclenului, Ioanu Oltenu prot'a Ciceu-Cristurului, M. Fagarasianu preutu localu si prota on. dd. preuti Ioanu Chita in Mintiulu romanu, Vasiliu Chita in Prislop, Demetriu Chita in Nimigia ung., Ioanu Muresianu in Sirégu, Ioanu Muresianu in Chuza, Eliseu Muresianu in Sieu-Cristuru, Teodoru Muresianu in Sieu-Odorhei, Ioanu Jug'a in Fig'a, Iosifu Gaborfu in Pétra, Ioanu Catone in Salva, Vasiliu Sioldea in Mititeiu si ca diaconi d. preuti Ioanu Plaiatu in Malinu cu d. theologu absolutu Samsonu Onighii — pontificele a tienutu o predica la obiectu, care speru ca o va da publicitatii in fóia de specialitate „Predicatoriulu saténului romanu“, ce se eda in Gherla. —

Dintre intelligentii mirenii participanti amintescu pre dd. Florianu Marianu, Tom'a Hontila, Simionu Moldovanu, Jacobu Prodanu, Nicolau Balanu, Isaia Precupu, Baltégu, Ioanu Rusu, Pompeiu Muresianu, Augustinu Silvasianu, Ioanu Muresianu Cocijanu, Teodoru Cibocu, Demetriu Rusu. —

Dupa prandiul tienutu la primulu poporanu Pavelu Popu, s'a vediutu, ca in cuthi'a basericei au intratu preste 170 fl. la care comunitatea baserică din Naseudu a contribuitu 10 fl. si in list'a scopurilor pie preste 90 fl., cari ultimi s'a si impartitul intre preuti, primindu d. canonico 30 fl., d. Tecariu 20 fl., preutulu localu 20 fl., cei mai multi dintre dd. preuti au resignat la competitie in favórea basericei cu d. Olteanu in frunte, ceea ce le servesc spre onore. — Asia au remasu vreo 200 fl. v. a. bani basericesci din venitulu dilei, din care inse se voru acoperi spesele solemnitatii.

Baseric'a acésta, care e edificata intru unu exterioru placutu ochiului, si e situata pre unu locu mai inaltisoru, reduce la cea din Sirégu, inse e mai mare, — a constat aprópe 9000 fl., dintre care 5000 fl. s'a datu maestrelui desteru d. Laurentiu Zottich, ceilalti calculati in procurarea si vectura materialului. —

Candu s'a inceputu cladirea, n'au fostu de catu 1500 fl. in ratiunile basericesci, déra sum'a acésta s'a inmultit successive forte tare prin continu'a prinsatura a otarului in tempu de calcatura si prin directele contribuiri ale poporului — afara de care a mai contribuitu prin oferte benevolu cunoscutulu maranimosu Ill. Sa d. conte Dominicu Zichi cu 50 fl., Sp. d. Fr. A. Floth judele administrativu, care multu a nesuitu si ca se se incépa edificarea, 10 fl. si 10 orgii lemne, d. Fr. Farkas 5 fl. si pétra de claditu, d. Colomanu Simonu pétra la tiocli, Mari'a Puscariu, mar. Paramonu din Naseudu nesce invelitorie la pristolu in pretiu de 20 fl. si subscripsulu 50 fl. v. a.

Meritulu celu mare ca primului confaptitoriu alu edificarei acestei baserice se curvine M. on. d. Michailu Fagarasianu, care multu a contribuitu si materialmente. —

Dupa prandiu, la care s'a toastatu pentru Pre inalt'a Casa domnitória, Pr. S. S'a episcopulu, pentru cei 3 Michaili eroii dilei, pentru poporu, preutulu localu, maestru si pentru damele presente — a urmatu petrecera de saltu, care a durat pana demant'a cu destula voiosia. —

Poporulu coadunat a fostu ospetatu prin poporulu localu astfelui, ca la fia-care casa erá cate unu ospetu — a fostu o mare imensa de bucuria in sufletele Teurenileru, ca le-a adjutatuu Ddieu a finf atatu de gloriosu cas'a ddiésca! *)

*) Acum se ve ajute Ddieu si la fundarea unei scole luminatória de tenerime, catu de corespondie-toria cerintielor moderne!!! Red.

Merita amintire si dirigentele mesei d. Petru Fersedi, care multu a ostenit (gratis) spre a multiam asteptarile publicului. —

In diorile dilei urmatore ne despartiramu unul de altul — ducundu cu noi suvenirile cele mai placute, ce ni leau procuratu bravulu poporu Teurenu!

Se traiasca pop'a Michailu si poporulu lui!! Petru Muresianu Sireganulu, proprietariu in Teure.

La Taborsky si Parsch (Musicalienhandlung) in Budapest au mai aparutu urmatorele piese pentru pianoforte: 1. Unter freiem Himmel. 2. Die Eule polca française, Bölcész Csárdás de Rátz Pál. Soldosne kedvelt dalai. 1. Körül van Szatmár kerítve. 2. Kerek az én kalapom. 3. Vörös bort ittam az este. 4. Szeretlek angyalom. 5. Székely nota: fladfalvi halas tóba. 6. Azért jó a diszánor, pentru voce si accompagnement de piano de Erkel Gyula. 1. Des erwachenden Kindes Lobgesang, chorus de dame cu accompagnement de piano séu de harfa de Franz Liszt, partitura cu voce. 2. An den heiligen Franziskus (rugatiune), chorus de barbati cu accompagnement de armonica séu de organe de Franz Liszt partitura.

Mai nou.

In 18 Dec. se va tiené adunare extraordinaire a consiliului municipale din „comitatulu Brasovu“, in care se voru pertracta 26 cestiuni, din care inse celu mai pucinu diumetate suntu de acele, asupra carora in alte tieri europene decide oficiolatulu pe respunderea sa, fora ca se convóce cineva unu appetu de cate 150—200—400 de 6meni ocupati cu affacerile loru.

Pretiurile piacei

in 8 Decembre 1876.

Mesura	Speciea fructelor	Pretiulu fl. cr.
c	Granu { fruntea	8 50
	midilociu	8 10
	de diosu	7 60
l	Mestecatu	6 60
	Secara { fromosa	5 10
	de midulocu	5 —
	Ordiulu { frumosu	3 80
	de midulocu	3 70
o	Ovesulu { frumosu	2 50
	de midulocu	2 40
	Porumbulu	4 30
	Meiu	4 30
c	Hrisca	— —
	Mazarea	5 60
e	Lintea	8 10
	Faseolea	4 10
H	Sementia de inu	11 50
	Cartofi	2 40
	Carne de vita	32 —
1 Chilo { de rimotoru	— 44	
	de berbece	20 —
100 Chilo { Seu de vita prospectu	36 —	
	" " topitu	— —

Cursurile

la bursa in 7 Decembre 1876 stá asia:

Galbini imperatesci	—	6 fl. 07	cr. v. a.
Napoleoni	—	10 "	20 $\frac{1}{2}$ "
Augsburg	—	115 "	50 "
Londonu	—	127 "	85 "
Imprumutulu nationalu	—	66 "	55 "
Obligatiile metalice vecchi de 5%	60	05	" "
Obligatiile rurale ungare	73	25	" "
" temesiane	71	—	" "
" transilvane	71	75	" "
" croato-slav.	83	—	" "
Actiunile bancei	—	825	" "
" creditului	—	136	60 "

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiu HENRICU.